

Міністерство освіти і науки України
Бердянський державний педагогічний університет
Соціально-гуманітарний факультет
Кафедра іноземних мов і методики викладання
Кафедра української та зарубіжної літератури і порівняльного літературознавства

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Перший проректор
проф. Ольга ГУРЕНКО

«27» березня 2025 року

**Програма
атестаційного екзамену зі спеціальності 014.021 Середня освіта (Англійська
мова і література)**

Освітній ступінь	бакалавр
Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Предметна спеціальність	014.02 Середня освіта. Мова та література (із значенням мови))
Спеціалізація	014.021 Англійська мова і література
Освітньо-професійна програма	«Середня освіта (англійська мова та література)»

Запоріжжя, 2025

Програма атестаційного екзамену з англійської мови складена на основі навчальних програм для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта предметної спеціальності 014.02 Середня освіта. Мова та література (із значенням мови)), спеціалізації 014.021 Англійська мова та література, освітньо-професійної програми «Середня освіта (англійська мова та література)», «Положення про організацію освітнього процесу в Бердянському державному педагогічному університеті» (<http://surl.li/bumrwn>), «Положення про використання технологій дистанційного навчання в освітньому процесі Бердянського державного педагогічного університету» (https://bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2020/07/Distatcine_navchannia_2020.pdf), «Положення про академічну доброчесність у Бердянському державному педагогічному університеті» (<https://bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2020/03/akademdobrochesnist-sayt.pdf>)

Упорядники:

Ірина ШКОЛА, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри іноземних мов і методики викладання;

Ганна АЛЕКСАНДРОВА, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української та зарубіжної літератури і порівняльного літературознавства

Богдана САЛЮК, кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов і методики викладання;

Олена КОНДРАТЬЄВА, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов і методики викладання.

Програму атестаційного екзамену зі спеціальності 014 Середня освіта предметної спеціальності 014.02 Середня освіта. Мова та література (із значенням мови)), спеціалізації 014.021 Англійська мова та література, освітньо-професійної програми «Середня освіта (англійська мова та література)», обговорено та затверджено на засіданні кафедри іноземних мов і методики викладання (протокол №01 від 2 вересня 2024 р.)

Завідувач кафедри іноземних мов

і методики викладання

Ірина ШКОЛА

Гарант освітньої програми

Ірина ШКОЛА

Програма підсумкової атестації затверджена Вченою Радою соціально-гуманітарного факультету

Протокол № 7 від «20» березня 2025 р.

Голова ради:

доц. Марина БОГДАНОВА

ЗМІСТ

1.	Пояснювальна записка	4
2.	Зміст програми атестаційного екзамену зі спеціальності 014 Середня освіта предметної спеціальності 014.02 Середня освіта. Мова та література (із значенням мови)), спеціалізації 014.021 Англійська мова та література, освітньо-професійної програми «Середня освіта (англійська мова та література)»	5
3.	Критерії оцінювання	38
4.	Список рекомендованої літератури	40

1. Пояснювальна записка

Програма атестаційного екзамену зі спеціальності (англійська мова і література) розроблена для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта предметної спеціальності 014.02 Середня освіта. Мова та література (із значенням мови)), спеціалізації 014.021 Англійська мова та література, освітньо-професійної програми «Середня освіта (англійська мова та література)», які завершують навчання на соціально-гуманітарному факультеті Бердянського державного педагогічного університету.

До складання атестаційного екзамену зі спеціальності 014 Середня освіта предметної спеціальності 014.02 Середня освіта. Мова та література (із значенням мови)), спеціалізації 014.021 Англійська мова та література на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти допускаються здобувачі, які повністю виконали навчальний план підготовки бакалавра відповідно до освітньої програми «Середня освіта (англійська мова та література)».

Мета атестаційного екзамену зі спеціальності (англійська мова і література) – перевірити рівень сформованості набутих компетентностей у здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 014.02 Середня освіта. Мова та література (із значенням мови)), спеціалізації 014.021 Англійська мова та література, освітньо-професійної програми «Середня освіта (англійська мова та література)»

Атестаційний екзамен зі спеціальності 014.021 Середня освіта (Англійська мова і література) включає матеріал із таких дисциплін: Англійська мова, Методика навчання предмета (англійська мова і література) (Модулі 2,3,4,5) та Історія зарубіжної літератури.

Екзаменаційний білет до атестаційного екзамену зі спеціальності (англійська мова і література) включає:

- 1) комунікативну ситуацію з англійської мови;
- 2) питання з методики навчання англійської мови;
- 3) питання з методики навчання зарубіжної літератури;
- 4) питання з історії зарубіжної літератури.

Метою курсу «Англійська мова» є формування в студентів комунікативної компетентності, що передбачає оволодіння англійською мовою як засобом комунікації в усній і письмовій формах в соціально- побутовій, соціально-культурній та професійній сферах на основі здобутих знань про систему англійської мови, особливості функціонування мовних конструкцій, моделей та структур, сформованих мовленнєвих, навчальних, когнітивних умінь і навичок та комунікативних стратегій.

Метою курсу «Методика навчання предмета (англійська мова і література) Модуль 2. Організація освітнього процесу: планування, робота класу, робота з навчальними матеріалами та оцінювання» є: забезпечення основ методичної підготовки майбутніх учителів англійської мови (АМ) в аспекті планування та організації навчального процесу, роботи з навчальними матеріалами та їх адаптації, управління класом та оцінюванні.

Метою курсу «Методика навчання предмета (англійська мова і зарубіжна література). Модуль 3. Навчання фонетики, граматики та лексики англійської мови» є забезпечення основ методичної підготовки здобувачів вищої освіти до реалізації професійних функцій учителя АМ, а саме:

- формування в учнів іншомовної фонетичної, граматичної та лексичної компетентностей, виховання, освіта й розвиток учнів засобами АМ на уроці;
- науково-методичної та організаційно-методичної роботи з упровадження в освітній процес нових інформаційних технологій навчання ІМ;
- навчально-методичної роботи, зокрема з вивчення, узагальнення та розповсюдження нових методів навчання АМ.

Метою курсу «Методика навчання предмета (англійська мова і зарубіжна література). Модуль 4. Навчання аудіювання, читання, письма, говоріння англійською

мовою» є забезпечення основ методичної підготовки здобувачів вищої освіти до реалізації професійних функцій учителя англійської мови (АМ), а саме:

навчання іноземної мови: формування в учнів іншомовної компетентності в аудіюванні, читанні, письмі, говорінні англійською мовою;

науково-методичної та організаційно-методичної роботи з упровадження в освітній процес нових інформаційних технологій навчання іноземних мов;

навчально-методичної роботи, зокрема з вивчення, узагальнення та розповсюдження нових методів навчання АМ.

Удосконалення методичної підготовки майбутнього вчителя відбувається в процесі написання курсових робіт, на педагогічній практиці, на заняттях курсів за вибором.

Метою курсу «Методика навчання предмета (англійська мова і зарубіжна література). Модуль 5.Особливості вивчення зарубіжної літератури» є формування у студентів-філологів знань, умінь і навичок щодо викладання курсу «Зарубіжна література» в закладах середньої освіти усіх типів.

Під час проведення екзамену здобувачі мають продемонструвати набуті під час навчання компетентності:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня.

ЗК 3. Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети.

ЗК 4. Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості.

ЗК 5. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя.

ЗК 6. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 8. Здатність використовувати знання іноземної мови в освітній діяльності.

ЗК 9. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 10. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 11. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 12. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК 1. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

СК 2. Здатність дотримуватися сучасних мовних норм з англійської та української мов, володіти англійською мовою, використовувати різні форми й види комунікації в освітній діяльності, обирати мовні засоби відповідно до стилю й типу тексту.

СК 3. Здатність орієнтуватися в літературному процесі країн і народів світу (від давнини до сучасності), спадщині письменників у контексті розвитку літератури, історії, культури, використовувати знання мов і здобутків світового письменства для формування національної свідомості, загальної і мовленнєвої культури учнів, їхньої моралі, міжкультурної толерантності, ціннісних орієнтацій у сучасному полікультурному суспільстві.

СК 4. Здатність інтерпретувати й зіставляти мовні та літературні явища, використовувати різні методи й методики аналізу текстів.

СК 5. Здатність здійснювати власне дослідження в освітній діяльності, узагальнювати й оприлюднювати результати досліджуваної проблеми.

СК 6. Здатність використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії та історії англійської мови, теорії та історії літератури в практиці навчання у закладі загальної середньої освіти.

СК 7. Здатність реалізовувати ефективні підходи (особистісно-зорієнтований, діяльнісний, компетентнісний) до викладання англійської мови та літератури на підставі передового вітчизняного й міжнародного досвіду.

СК 8. Здатність забезпечувати навчання учнів іноземній мові та спілкуватися іноземною мовою у професійному колі

СК 9. Здатність формувати і розвивати мовно-комунікативні уміння та навички учнів.

СК 10. Здатність до формування в учнів ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків.

СК 11. Здатність здійснювати цілепокладання, планування та проектування процесу навчання учнів.

СК 12. Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів.

СК 13. Здатність здійснювати виховання на уроках і в позакласній роботі, виконувати педагогічний супровід процесів соціалізації учнів та формування їхньої культури.

СК 14. Здатність доцільно застосовувати сучасні методи й освітні технології навчання, створювати навчально-методичне забезпечення (обладнання) для проведення занять з англійської мови і літератури.

СК 15. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею в професійній діяльності.

СК 16. Здатність створювати рівноправний і психологічно позитивний клімат для навчання, організовувати ефективну комунікацію між учасниками освітнього процесу (учнями, учителями, батьками та ін.).

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Уміти оперувати базовими категоріями та поняттями спеціальності.

ПРН 2. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

ПРН 3. Мати здатність до ефективного спілкування в різних сферах; брати участь у дискусіях, відстоювати власну думку (позицію), дотримуватися культури поведінки.

ПРН 4. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН 5. Володіти комунікативною компетентністю з української та англійської мов (лінгвістичний, соціокультурний, прагматичний компоненти відповідно до загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти), бути здатним удосконалювати й підвищувати власний компетентнісний рівень у вітчизняному та міжнародному контексті.

ПРН 6. Уміти пояснити специфіку перебігу літературного процесу різних країн у культурному контексті, характеризувати літературні епохи, художні напрями, течії, жанри, стилі, інтерпретувати художні твори класики й сучасності.

ПРН 7. Уміти застосовувати різні види аналізу художнього твору, визначати його жанрово-стильову своєрідність, місце в літературному процесі, традиції й новаторство, зв'язок твору із фольклором, міфологією, релігією, філософією, значення для національної та світової культури.

ПРН 8. Уміти порівнювати мовні та літературні факти, явища, оригінали творів й українські переклади іншомовних художніх текстів, визначати їхні подібності й відмінності.

ПРН 9. Уміти забезпечити діалог культур у процесі вивчення англійської мови та зарубіжної літератури, створювати умови для міжкультурної комунікації.

ПРН 10. Уміти використовувати гуманістичний потенціал англійської мови та зарубіжної літератури для формування духовного світу юного покоління громадян України.

ПРН 11. Знати, розуміти і демонструвати здатність реалізовувати теоретичні й методичні засади навчання англійської мови та зарубіжної літератури в закладах базової середньої освіти.

ПРН 12. Знати принципи, форми, сучасні методи, методичні прийоми навчання предмета в закладах загальної середньої освіти.

ПРН 13. Уміти добирати і застосовувати сучасні освітні технології та методики для формування предметних компетентностей учнів і здійснювати самоаналіз ефективності уроків.

ПРН 14. Уміти застосовувати сучасні методики й технології (зокрема інформаційні) для забезпечення якості освітнього процесу в закладах середньої освіти.

ПРН 15. Володіти творчо-критичним мисленням, творчо використовувати різні теорії й досвід (вітчизняний, закордонний) у процесі вирішення соціальних і професійних завдань.

ПРН 16. Уміти організовувати освітній процес у закладі середньої освіти, співпрацю учнів (вихованців), ефективно працювати в команді (педагогічному колективі освітнього закладу, інших професійних об'єднаннях).

ПРН 17. Вчитися впродовж життя і вдосконалювати набуту під час навчання кваліфікацію з високим рівнем автономності.

ПРН 18. Бути здатним до рефлексії, мати навички оцінювання непередбачуваних проблем у професійній діяльності й обдуманно обирати шляхи їх вирішення

2. Зміст програми атестаційного екзамену зі спеціальності 014.02 Середня освіта. Мова та література (із значенням мови)), спеціалізації 014.021 Англійська мова та література, освітньо-професійної програми «Середня освіта (англійська мова та література)»

2.1. Англійська мова (монологічна розповідь за запропонованою темою) *Education and Learning*

1. **The importance of music and art education in schools** - Discusses whether students should be required to learn music and art, how society might change without arts education, and personal connections to composers or artists.

2. **Learning a language for a future career** - Explores language learning experiences, why some people succeed at learning English while others struggle, and advice for language learners facing difficulties.

3. **Lifelong learning beyond formal education** - Examines ways people continue learning after completing formal schooling, examples of people who have stopped learning, and how people with sensory disabilities can continue to learn.

4. **Nominating a teacher for "Teacher of the Year" award** - Requires explaining why a specific teacher deserves recognition and what qualities make them an effective educator.

Society and Culture

1. **Cultural identity through traditional and popular art** - Explores whether one country's art is better than another's, if there is "good" or "bad" art, and how a country's art reflects its culture.

2. **American cultural influence on Ukrainian film industry** - Discusses the importance of Ukraine's film industry, popular films, outstanding Ukrainian directors, and recent Ukrainian films.

3. **The influence of other cultures on Ukrainian youth through mass media** - Examines positive and negative influences from foreign media, whether negative influences should be censored, and parental responsibilities.

4. **Immigration in a global community** - Explores reasons for immigration, advantages and disadvantages for people and countries involved, and how immigrants can adapt to new cultures.

5. **Public holidays in Ukraine** - Discusses favorite holidays, traditional and imported celebrations, and opinions on which holidays might be unnecessary.

6. **Sharing wisdom with future generations** - Focuses on life lessons to share with future grandchildren, traditions to preserve, and wisdom from previous generations.

Lifestyle and Personal Choices

1. **Living in a big city versus a small town** - Compares life in Kyiv to life in the Carpathians, considering career impacts, lifestyle differences, and advantages/disadvantages.

2. **The appeal and dangers of extreme sports** - Examines what makes dangerous sports attractive, personal interest in trying extreme sports, family reactions, and safety precautions.

3. **Healthy lifestyle as a key to happiness** - Explores personal ideas of healthy living, how health definitions have changed across time and cultures, and whether unhealthy people can still be happy.

4. **Describing your perfect dream home** - Requires details about architecture, location, surroundings, and influences on your ideal home concept.

5. **Current trends in home entertainment** - Discusses whether home entertainment is physically healthy, generational differences in preferences, the role of home computers, and how technology impacts social interaction.

Food and Consumer Behavior

1. **Supermarkets versus traditional markets** - Explores shopping preferences, advantages and disadvantages of modern supermarkets, and whether traditional markets will disappear.

2. **The popularity of fast food despite health concerns** - Examines why restaurants like McDonald's remain popular despite health concerns, suggestions for improvement, and menu additions.

Travel and Tourism

1. **Holiday traveling and interesting places in Ukraine** - Discusses interesting destinations in Ukraine, travel preferences (independent vs. group), and best seasons for traveling.

2. **An interesting journey in the United Kingdom** - Requires describing a journey in the UK including transportation, duration, purpose, and activities.

3. **A one-day tour to Great Britain or the USA** - Explores destination preferences, knowledge about the chosen place, and comparisons with similar places in Ukraine.

4. **Planning an international festival to attract tourists** - Involves suggesting events and facilities for an international festival, including accommodation, transportation, and programming.

Media and Entertainment

1. **Youth preferences: TV watching versus reading books and theater** - Discusses whether young Ukrainians prefer TV over reading or theater, benefits of theater that TV doesn't provide, and positive/negative aspects of both entertainment forms.

2. **Privacy of famous actors and actresses** - Explores whether celebrities' private lives should be public, why people are interested in celebrities, and personal feelings about media invasion of privacy.

Work and Professional Life

1. **Important professions for society's well-being** - Examines which professions are crucial for society, how the world might be different without them, and whether career choices should be based on societal significance.
2. **Athletes as role models for youth** - Discusses whether children should be required to participate in athletics, whether competition among peers is beneficial, and if athletics should focus on winning or enjoyment.

Ethics and Social Issues

1. **Human responsibility toward the environment** - Explores our duty to care for the environment and other creatures, consequences of environmental neglect, and ways people can protect the environment.
2. **Smuggling as a persistent crime** - Examines the prevalence of smuggling today, commonly smuggled items, and how this crime compares to theft.
3. **Parental expectations regarding children's life choices** - Discusses the balance between parental guidance and personal desires, the impact of parental expectations, and societal factors that shape these expectations.

Technology and Progress

1. **The impact of modern technology on quality of life** - Examines changes in communication, travel trends, and home life due to technological advancements.

Leadership and Governance

1. **What you would do as president for a day** - Explores who you would meet, where you would go, and which issues you would address during one day as Ukraine's president.

2.2. Методика навчання предмета (англійська мова і література) (Модулі 2,3,4)

1. **Cognitive Strategies for Teaching Listening** - Describe cognitive strategies for developing listening skills, the three main stages of teaching listening (pre-listening, while-listening, post-listening), and their specific objectives and activities.
2. **Selection of Listening Materials** - Analyze the requirements for selecting appropriate listening materials, considering learner difficulties, linguistic complexity, content relevance, and cultural appropriateness.
3. **Purposes of Listening Activities** - Distinguish between listening for gist, specific information, and details, explaining how these different purposes affect teaching approaches and task design.
4. **Authentic Materials in Listening Instruction** - Evaluate the benefits and challenges of using authentic materials versus simplified content in listening activities, with strategies for effective implementation.
5. **Assessment of Listening Skills** - Describe various approaches to assessing listening comprehension, including formal and informal assessment techniques and appropriate feedback methods.
6. **Stages of Teaching Speaking** - Outline the key steps in teaching speaking skills, from controlled practice to free production, with examples of appropriate activities for each stage.
7. **Developing Fluency vs. Accuracy** - Compare and contrast approaches to developing speaking fluency versus accuracy, with strategies for balancing these competing priorities.
8. **Teaching Pronunciation and Intonation** - Explain methodologies for teaching English pronunciation patterns, intonation, stress, and connected speech features.

9. **Designing Communicative Speaking Activities** - Describe principles for creating effective communicative speaking tasks that promote meaningful language use and student engagement.
10. **Corrective Feedback in Speaking** - Analyze different approaches to error correction in speaking activities, including when and how to provide feedback without inhibiting communication.
11. **Approaches to Teaching Reading** - Compare intensive and extensive reading approaches, explaining their respective benefits and appropriate contexts for implementation.
12. **Reading Strategies Development** - Outline strategies for developing students' reading skills, including skimming, scanning, inferencing, and critical reading.
13. **Text Selection for Reading Instruction** - Establish criteria for selecting reading texts appropriate to learners' linguistic level, interests, and curriculum requirements.
14. **Pre-, While-, and Post-Reading Activities** – Tell about types of reading activities. Design effective activities for each stage of the reading process to maximize comprehension and language acquisition.
15. **Integrating Literature in Language Teaching** - Discuss approaches to incorporating literary texts in English language teaching, with strategies for making literature accessible and engaging.
16. **Process Approach to Writing** - Explain the stages of the writing process (planning, drafting, revising, editing) and how to guide students through each stage effectively.
17. **Teaching Writing** - Analyze general recommendations for teaching writing, including the process approach (pre-writing, drafting, revising, and editing), genre-based instruction, providing effective feedback, and balancing fluency with accuracy. Address how to scaffold writing tasks for learners at different proficiency levels, incorporate authentic writing purposes, develop students' self-assessment skills, and integrate digital tools to support writing development.
18. **Providing Feedback on Writing** - Compare different methods of providing feedback on student writing, including peer feedback, teacher comments, and correction codes. Discuss strategies for addressing common writing challenges such as organization, coherence, and language accuracy while promoting student autonomy and creativity in written expression.
19. **Developing Writing Fluency and Accuracy** - Describe techniques for developing both writing fluency and accuracy, with appropriate balance for different proficiency levels.
20. **Integration of Technology in Writing Instruction** - Evaluate the role of digital tools and platforms in supporting the development of writing skills.
21. **Approaches to Grammar Teaching** - Compare deductive and inductive approaches to grammar instruction, with examples of effective teaching techniques for each.
22. **Vocabulary Teaching Strategies** - Outline methodologies for teaching vocabulary, including techniques for presenting, practicing, and reviewing new lexical items.
23. **Teaching Phonetics and Phonology** - Describe effective approaches to teaching English sound system, including consonants, vowels, and phonological features.
24. **Error Analysis and Correction in Grammar** - Analyze types of grammatical errors, their potential causes, and appropriate correction strategies.
25. **Teaching English for Specific Purposes** - Discuss the principles of teaching English for academic or professional purposes, with a focus on specialized vocabulary and discourse patterns.
26. **Lesson Planning and Structure** - Explain the components of an effective lesson plan, including objectives, stages, timing, and assessment strategies.
27. **Classroom Management Techniques** - Describe strategies for maintaining discipline, organizing group work, and creating a positive learning environment.

28. **Assessment and Evaluation Methods** - Compare formative and summative assessment approaches, with examples of appropriate assessment tools for different language skills.

29. **Differentiation in the Language Classroom** - Analyze methods for adapting teaching to accommodate diverse learning styles, abilities, and needs in mixed-ability classes.

30. **Materials Development and Adaptation** - Evaluate criteria for selecting, adapting, and developing teaching materials to meet specific learning objectives and student needs.

Рекомендована література

1. Методика викладання англійської мови: навч.-метод. посіб. для студентів вищих навчальних закладів / уклад. Холод І. В. Умань: Візаві, 2018. 65 с.
2. Методика навчання іноземних мов і культур: Теорія і практика: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. та ін. : за загальн. ред. С.Ю. Ніколаєвої. Київ: Ленвіт, 2013. 590 с. С. 280-298.
3. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін./ за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ: Ленвіт, 2013. 590 с.
4. Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов. 5–9 класи. Англійська мова. Німецька мова. Французька мова. Іспанська мова. 2017. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/programi-inozemni-movi-5-9-12.06.2017.pdf>
5. Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов. 10–11 класи. Англійська мова. Німецька мова. Французька мова. Іспанська мова. 2018–2019. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/2018-2019/inozemni-movi-10-11-19.09.2017.pdf>
6. Common European Framework of References for Languages: Searching, Teaching, Assessment. Cambridge University Press, 2001. p. 26-27.
7. Craven M. Listening Extra. Cambridge: Cambridge University Press, 2004. 118 p.
8. Curricula for Secondary Schools. Kyiv: Ministry of Science of Ukraine URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/navchalni-programi>.
9. The Essentials of Language Teaching. Teaching listening URL: <http://essentialsofalanguageteachingnet.wordpress.com/practice/teaching-listening>
10. The Journey from an English Learner to an English Teacher. На шляху до професійної майстерності: від студента до вчителя : навчальний посібник до курсу «Методика навчання англійської мови» перший (бакалаврський) рівень вищої освіти / Калініна Л. В., Щерба Н. С., Прокопчук Н. Р., Кузьменко О. Ю., Григор'єва Т. Ю. ; за ред. Н. С. Щерби. – Житомир : Вид-во "Євроволин", 2022. –296 с

2.3. Методика навчання предмета (англійська мова і література) (Модуль 5)

1. Методика викладання зарубіжної літератури як наука: об'єкт, предмет, структура, завдання. Специфічні методи дослідження в галузі МВЗЛ та їх характеристика.
2. Етапи формування і розвитку методики викладання зарубіжної літератури як навчальної дисципліни. Зв'язок МВЗЛ із суміжними науками.
3. Зміст і структура підручників із курсу «Зарубіжна література». Особливості сучасного шкільного підручника з літератури.
4. Концепція літературної освіти і завдання вивчення зарубіжної літератури в школі. Види і особливості нестандартних уроків літератури в НУШ.

5. Місце і роль предмета «Зарубіжна література» в системі літературної освіти Нової української школи; основні методичні принципи та напрями викладання зарубіжної літератури. Актуальні проблеми викладання зарубіжної літератури в Новій українській школі.
6. Професійні вимоги до вчителя зарубіжної літератури; основні напрями діяльності вчителя-словесника; методична робота.
7. Планування та організація праці вчителя-словесника: основні види планування, характеристика рубрик календарно-тематичного планування. Схема-план уроку зарубіжної літератури: характеристика складових.
8. Приклад розробленого фрагменту уроку, де були б ефективно використані знання методологічних основ викладання зарубіжної літератури в школі.
9. Типологія уроків у дидактиці; класифікації уроків літератури в сучасній методичній науці.
10. Нетрадиційні типи уроків зарубіжної літератури: загальний зміст, методичні рекомендації, педагогічні можливості. Урок-семінар, урок-гра, урок-дослідження в системі вивчення зарубіжної літератури (характеристика одного з уроків за вибором).
11. Сучасний урок літератури: його специфіка, структура, основні вимоги та місце в системі шкільної освіти. Специфіка уроку зарубіжної літератури в НУШ.
12. Урок компаративного аналізу: мета, педагогічні можливості, методика проведення. Порівняльний аналіз оригіналу й перекладу під час вивчення зарубіжної літератури.
13. Культурологічний підхід до вивчення зарубіжної літератури в школі як методична проблема. Урок культурологічного аналізу: мета, педагогічні можливості, методика проведення.
14. Інтегрований урок: мета, педагогічні можливості, методика підготовки та проведення. Синтез різних видів мистецтв на уроках зарубіжної літератури.
15. Формування активної читацької діяльності на уроках зарубіжної літератури як методична проблема. Урок творчого читання: мета, педагогічні можливості, методика проведення.
16. Методи та прийоми навчання, види навчальної діяльності школярів на уроках зарубіжної літератури. Наочність та особливості використання мультимедійної презентації на уроках зарубіжної літератури.
17. Вивчення біографії письменника на уроках зарубіжної літератури: принципи, джерела та основні форми. Навчально-виховна роль відомостей про письменника.
18. Проблемне навчання на уроках зарубіжної літератури: визначення, роль проблемних питань та завдань; особливості створення проблемної ситуації. Особливості проведення уроку-лекції проблемного характеру. Дискусійність питання в методиці щодо проблемного навчання.
19. Особистісно орієнтоване навчання на уроках зарубіжної літератури: визначення понять «технологія особистісно орієнтованої освіти», «технологія особистісно орієнтованого навчання», «технологія особистісно орієнтованого навчання літературі»; основні вимоги, структура та критерії ефективності особистісно орієнтованого уроку.
20. Інтерактивне навчання: визначення поняття, науково-теоретична база (теоретичні аспекти інтерактивних технологій у дидактиці). Інтерактивні види та форми робіт при вивченні зарубіжної літератури в школі.

21. Виразне читання на уроках зарубіжної літератури: мета, види робіт, вимоги до виразного читання художнього тексту, критерії оцінювання. Методика підготовки та проведення уроку виразного читання.
22. Етапи вивчення художнього твору на уроках зарубіжної літератури. Мета і завдання, види, основні функції вступних занять. Підсумковий етап вивчення художнього твору: мета і завдання, основні функції та форми проведення.
23. Вивчення ліричних творів на уроках зарубіжної літератури: основні етапи, методичні прийоми. Використання музики на уроках вивчення ліричних творів.
24. Вивчення драматичних творів на уроках зарубіжної літератури: основні етапи, методичні прийоми. Шляхи аналізу драматичних творів.
25. Особливості епічних творів. Етапи вивчення епічного твору на уроках зарубіжної літератури. Методичні прийоми ефективного вивчення епічних творів на уроках зарубіжної літератури.
26. Аналіз твору на уроках зарубіжної літератури: визначення поняття «аналіз твору», мета шкільного аналізу, принципи, шляхи та прийоми аналізу художнього твору. Види літературознавчого аналізу на уроках зарубіжної літератури.
27. Фонові знання: зміст, визначення, види. Використання фонових знань з урахуванням родо-жанрової специфіки твору.
28. Розвиток усного та писемного мовлення учнів середніх класів на уроках зарубіжної літератури. Методичні рекомендації з розвитку зв'язного мовлення учнів старших класів. Основні види письмових робіт на уроках зарубіжної літератури.
29. Вивчення літературно-критичних матеріалів на уроках зарубіжної літератури.
30. Естетичне виховання і розвиток творчих здібностей школярів засобами зарубіжної літератури. Позакласна і факультативна робота з учнями-читачами зарубіжної літератури: зміст, види, форми.

Рекомендована література

1. Мацевко-Бекерська Л. Методика викладання світової літератури : навчально-методичний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. 320 с.
2. Мірошніченко Л. Ф. Методика викладання світової літератури в середніх навчальних закладах: підручник. Київ: Слово, 2010. 432 с.
3. Орлова О. В. Методика навчання зарубіжної літератури : навч.-метод. посіб. Полтава : ПНПУ, 2021. 109 с.
4. Поліщук Л. Б. Практикум з методики навчання світової літератури : навчально-методичний. Умань : ВПЦ «Візаві», 2020. 139 с.
5. Ситченко А. Л. Методика навчання української літератури в загальноосвітніх закладах: навчальний посібник для студентів-філологів. Київ: Ленвіт, 2011. 291 с.
6. Штейнбук Ф. М. Методика викладання зарубіжної літератури в школі : навчальний посібник Київ: Кондор, 2007. 316 с.

2.4. Історія зарубіжної літератури.

1. Жанрово-стильові форми давньогрецького епосу. Народний героїчний епос Гомера («Іліада», «Одісея»).
2. Своєрідність жанру античної трагедії. Джерела сюжетів, структура, роль хору, природа трагічного конфлікту. Есхіл – драматург доби становлення афінської рабовласницької демократії («Орестея», «Прометей закутий»). Софокл – драматург

- добу розквіту афінської демократії («Едіп-цар», «Антігона»). Еврипід – драматург доби кризи полісу («Медея», «Іфігенія в Авліді»).
3. Своєрідність античної комедії. Давня аттична комедія (Аристофан, «Вершники», «Хмари», «Жаби», «Лісістрата»). Нова аттична комедія (Менандр, «Полюбовний суд»). Художня своєрідність римської комедії (Плавт, «Кубишка», «Примара», «Скарб» та ін.).
 4. Історична основа виникнення «Енеїди» Вергілія. Ідейно-політична спрямованість «Буколіків» та «Георгіків» Вергілія. Політичні і особисті тенденції «Еподів», «Сатир» Горація, тематика «Од». Теоретичні погляди Горація («Мистецтво поезії»). Своєрідність поеми Овідія «Метаморфози» (композиція, роль міфології, ідейний зміст, декоративність, вплив александрійської школи поетів).
 5. Становлення жанру роману в добу античності. Жанрово-тематична самотність античного роману (Лонг, «Дафніс і Хлоя»; Апулей, «Метаморфози, або Золотий віслик»).
 6. Творчість Данте Аліґ'єрі як відбиття суперечливої епохи проторенесансу. «Нове життя»: зв'язок із поезією «нового солодкого стилю». «Божественна комедія» Данте Аліґ'єрі як синтез середньовічної культури: жанр, структура, проблематика, система образів.
 7. Творчість Вільяма Шекспіра – вершина ренесансної літератури. «Шекспірівське питання». Проблема «мораль і влада» в історичних хроніках Шекспіра («Король Ричард III», «Генріх IV», «Генріх VIII»). Філософський зміст трагедій Шекспіра («Гамлет», «Отелло», «Король Лір», «Макбет»). Роль Шекспіра в розвитку зарубіжного театру. Переклади п'єс і сонетів Шекспіра українською мовою.
 8. Своєрідність роману епохи Відродження. «Декамерон» Джованні Боккаччо: оригінальність структури, тематичне розмаїття. Роман Франсуа Рабле «Гаргантюа і Пантагрюель» і традиції народної карнавальної культури (в оцінці М.Бахтіна).
 9. «Дон Кіхот» Сервантеса як новий тип європейського роману: жанрова специфіка, філософська проблематика, складність головного образу роману. Переклад «Дон Кіхота» українською мовою.
 10. Бароко як художній напрям літератури (кінець XVI – середини XVIII ст.). Течії барокової поезії: гонгоризм (Іспанія), маринізм (Італія), «метафізична школа» (Англія). Філософсько-моральна проблематика п'єси Педро Кальдерона «Життя – це сон».
 11. Класицизм як літературний напрям. Естетичні засади класицизму («Поетичне мистецтво» Ніколя Буало): раціоналізм, принцип природовідповідності, ієрархія жанрів. Своєрідність класицистичної трагедії: Корнель («Сід») і Расін («Федра»). «Висока комедія» Мольєра («Тартюф», «Дон Жуан», «Мізантроп», «Міщанин-шляхтич»).
 12. «Веймарський класицизм» у творчості Гете і Шіллера. Художня своєрідність балад Гете («Вільшаний король») і Шіллера («Рукавичка», «Кубок», «Івікові журавлі»). Філософський зміст трагедії Гете «Фауст»: джерела сюжету, проблематика, композиція, система образів.
 13. Романтизм як напрям європейської літератури, його філософські та естетичні засади. Течії романтизму, його жанрова система. Формування жанру історичного роману у творчості Віктора Гюґо («Собор Паризької Богоматері»). Гротеск і фантастика у прозі Ернста Теодора Амадея Гофмана («Крихітка Цахес», «Золотий горщик»). Романтична новела Е.По.

14. Образ романтичного героя у творчості Джорджа Гордона Байрона. Тематичне багатство лірики поета. Жанрово-стильова своєрідність поеми «Паломництво Чайльд-Гарольда».
15. Англійський реалістичний роман XIX століття. Головне завдання роману «Олівер Твіст» Чарльза Діккенса. Проблема становища жінки в суспільстві в романі Шарлотти Бронте «Джен Ейр». Викриття снобізму в романі Вільяма Мейкпіса Теккерея «Ярмарок суєти».
16. Соціально-психологічний роман у французькій літературі середини XIX століття. Проблема героя в романах циклу «Людська комедія» Оноре де Бальзака («Батько Горіо», «Євгенія Гранде», «Шагрєнова шкіра»), «Червоне і чорне» Стендаля, «Мадам Боварі» Гюстава Флобера.
17. Культурно-історичні умови розвитку зарубіжної літератури кінця XIX – початку XX століття. Поезія Шарля Бодлера як явище декадансу (збірка „Квіти зла”). Філософсько-естетичні засади символізму (за поезією Поля Верлена „Поетичне мистецтво”). „Музичність” і „пейзажі душі” в ліриці Верлена („Осіньна пісня”). Асоціативність поезії Артюра Рембо („Голосівки”, „П’яний корабель”). Герметизм поезії Стефана Малларме („Лебідь”).
18. Шляхи розвитку французької прози кінця XIX століття. Естетичні засади натуралізму. Концепція „експериментального роману” Еміля Золя. Проблема художнього методу в романі-епопеї Золя „Ругон-Маккари” («Жерміналь», «Дамське щастя», «Завоювання Плассана» та ін.).
19. «Нова драма» як явище західноєвропейської драматургії кінця XIX – початку XX століття. Символістський «театр мовчання» Моріса Метерлінка („Непрохана”, „Сліпі”). Особливості жанру і хронологу драми-феєрії «Синій птах».
20. Естетичні засади драматургії Генріка Ібсена, їх тлумачення у статті Бернарда Шоу „Квінтесенція ібсенізму”. Проблема буржуазного шлюбу і становища жінки в суспільстві в п’єсі Ібсена «Ляльковий дім». «Новий герой» у поемі «Пер Гюнт». Розвиток соціальної драми-дискусії у творчості Бернарда Шоу («Пігмаліон»).
21. Художні тенденції розвитку англійської літератури кінця XIX – початку XX століття. Естетизм. Проблема Добра і Краси у творчості Оскара Уайльда (драма «Саломея», роман «Портрет Доріана Грея», казки).
22. Творчість Томаса Манна. Проблема митця в новелах «Трістан», «Тоніо Крегер», «Смерть у Венеції»). Проблема відчуження людини та абсурдності світу в прозі Франца Кафки (новела «Перевтілення»).
23. Проза «потoku свідомості»: художні (імпресіонізм) і філософські (Анрі Бергсон, Вільям Джеймс) витоки. Творчість Джеймса Джойса. Своєрідність психологічного есе «Джакомо». Своєрідність «потoku свідомості» у романах Вірджинії Вулф («Місіс Делуей», «Кімната Джейкоба», «До маяку», «Орландо»).
24. Модернізація західноєвропейської драми в першій половині і середині XX століття. „Театр абсурду” як явище французької авангардної драматургії. Образ відчуженої людини у п’єсах Семюеля Беккета «Чекаючи Годо» та Ежена Іюнеско «Носороги», «Голомоза співачка».
25. Концепція «епічного театру» Бертольда Брехта, інтелектуалізм та філософська проблематика п’єси «Матінка Кураж та її діти».
26. Інтелектуалізація західноєвропейської прози середини та другої половини XX століття. Концепція відчуженої особистості та абсурдного бунту у творчості Альбера Камю („Чума”, „Сторонній”).

27. Англійський інтелектуальний роман: своєрідність жанру. „Володар мух” Вільяма Голдінга як філософська притча. Інтелектуальна романістика Джона Фаулза („Подруга французького лейтенанта”, „Колекціонер”).
28. Тенденції розвитку американської прози ХХ століття. Тема «втраченого покоління» в новелах та романах Ернеста Хемінгуея („Сніги Кіліманджаро”, „Кішка під дощем”, „Прощай, зброє!”, „По кому подзвін”, „Фієста”). «Принцип айсберга» у прозі Хемінгуея. Філософський зміст і символіка повісті-притчі «Старий і море».
29. „Магічний реалізм” і його втілення у творчості Габрієля Гарсія Маркеса (роман „Сто років самотності”, новела „Стариган з крилами”).
30. Постмодернізм як напрям зарубіжної літератури: витoki, філософська основа, особливості текстів, категорія «гри». Вияви постмодернізму у творчості Мілана Кундери, Умберто Еко, Мілорада Павича, Патріка Зюскінда.

Рекомендована література

1. Александрова Г. Історія зарубіжної літератури ХХ – початку ХХІ століть: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Мелітополь, 2018. 178 с.
2. Александрова Г. О. Історія зарубіжної літератури. Античність: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. 2-ге вид. Бердянськ, 2019. 193 с.
3. Белаш Г. О. Історія зарубіжної літератури: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Бердянськ: Видавець Ткачук О. В., 2015. 212 с.
4. Белаш Г., Боговін О. Історія зарубіжної літератури: навчальна програма для студентів вищих навчальних закладів. Бердянськ: Видавець Ткачук О. В., 2015. 120 с.
5. Боговін О. В. Історія зарубіжної літератури Середніх віків та Відродження: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Бердянськ: ФОП Ткачук О. В., 2015. 244 с.
6. [Буйвол О. В.](#) Антична література. Текст лекцій: навч.-метод. посіб. для студентів. Харків: НТУ «ХПІ», 2016. 117 с.
7. Давиденко Г. Й., Акуленко В. Л. Історія зарубіжної літератури середніх віків та доби Відродження: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 248 с.
8. Давиденко Г. І., Величко М. О. Історія зарубіжної літератури XVII – XVIII сторіччя: навч. посібник. Київ: Центр учбової л-ри, 2007. 292 с.
9. Давиденко Г. Й., Акуленко В. Л. Історія зарубіжної літератури середніх віків та доби Відродження: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 248 с.
10. Давиденко Г. Й., Стрельчук Г. М., Гринчак Н. І. Історія зарубіжної літератури ХХ століття: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 488 с.
11. Давиденко Г. Й., Чайка О. М. Історія зарубіжної літератури ХІХ – поч. ХХ століття: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2007. С. 38-47, 221-223.
12. Денисова Т. Н. Історія американської літератури ХХ ст. Київ, 2002. 318 с.
13. Історія зарубіжної літератури ХХ ст.: навчальний посібник / В. І. Кузьменко, О. О. Гарачковська, М. В. Кузьменко та ін. Київ: ВЦ «Академія», 2010. 496 с.
14. Криворучко С. К. Література країн західної Європи межі ХХ–ХХІ століття: підручник. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2016. 248 с.
15. Шаповалова М., Рубанова Г., Моторний В. Історія зарубіжної літератури. Середні віки та Відродження. Київ: Знання, 2011. 476 с.

16. Шаповалова М., Рубанова Г., Моторний В. Історія зарубіжної літератури. Середні віки та Відродження. Київ: Знання, 2011. 476 с.
17. Штейнбук Ф. Конвергенція тілесних мікротопосів у сучасній світовій літературі: монографія. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2014. 248 с.

4. Критерії оцінювання

Розподіл набраних студентом балів під час підсумкового контролю

Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах за усну відповідь	Критерії оцінки знань
Друге та третє (потребують повної аналітичної і змістової відповіді, оцінюються від 0 до 50 балів)	
44–50	Повно та ґрунтовно розкрито теоретичне питання, з використанням при цьому не лише обов'язкової, а й додаткової літератури.
28–43	Розкрито теоретичне питання, однак не повно, з деякими неточностями. При цьому не використано на достатньому рівні обов'язкової літератури.
10–27	У цілому правильно визначено сутність питання, недостатньо або поверхово розкрито більшість його окремих положень, окремі помилки, які частково вплинули на загальне розуміння проблеми
4–9	Частково та поверхово розкрито лише окремі положення питання, певні суттєві помилки, котрі значно вплинули на загальне розуміння питання
Перше та четверте питання білету (потребують повної аналітичної і змістової відповіді, оцінюються від 0 до 25 балів за кожне питання)	
22–25	– глибоко й повно розкриває зміст питання; – зіставляє різні думки, аргументує власну; – демонструє вміння застосовувати інтегровані знання програмного матеріалу дисципліни; – грамотно ілюструє твердження прикладами, спостереженнями; – системно, логічно й повно викладає матеріал; – творчо застосовує набуті вміння й навички під час виконання теоретико-практичного завдання; – володіє культурою мовлення, демонструє багатство словникового запасу, знання спеціальної термінології; – допускає 1–2 неточності у викладі матеріалу, які не знижують його інформаційної цінності і не впливають на правильність відповіді.
14–21	– достатньо повно розкриває зміст питання; – вміє зіставляти думки, твердження, відстоювати свою точку зору й ілюструє теоретичні положення прикладами, результатами власних спостережень; – демонструє достатньо високий рівень сформованості вмінь та навичок під час виконання теоретико-практичного

	завдання; – стиль викладу характеризується єдністю й достатньою виразністю; – має багатий словниковий запас; – використовує термінологію, але не завжди доцільно; – допускає 2–3 неточності в обґрунтуванні висновків, узагальнень.
5–13	– майже повно й правильно відповідає на питання; – мало наводить прикладів, допускає помилки у висновках і узагальненнях; – викладає матеріал непослідовно; – демонструє достатній рівень сформованості вмінь та навичок під час виконання теоретико-практичного завдання; – вирішує поставлені завдання фрагментарно; – мало користується спеціальною термінологією, допускає помилки у вживанні термінів.
2–4	– демонструє незнання вивченого матеріалу; – не вміє систематизувати та узагальнювати матеріал; – не може аргументувати власну думку; – не використовує теоретичні знання для розв’язання завдань; – не володіє спеціальною термінологією; – допускає фактичні помилки.

Внутрішня університетська шкала оцінювання

Шкала оцінювання, що використовується в університеті	Шкала оцінювання ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов’язковим повторним вивченням ОК)